

Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó... 24... 25...

Megkésett beszámolók a tavalyi országos találkozóról – lapunk egy harmadában.

Nem írónk késtek, és még csak nem is a szerkesztő, hanem a DPM támogatása. Pontosabban először nulla forint támogatást kaptunk. 2015-ben esett meg velünk ez első alkalommal. És mint kiderült, nem utoljára... Működési támogatás nélküli civil szervezet a kiadó: nem volt miből, ezért nem is jelentettünk meg egyetlen számot sem.

Aztán a 2015-ös év végén mégiscsak jött értesítés, lesz támogatás az adott naptári évre: a harmada annak, amit kértünk. Ez az összeg egyben annak is a harmada, amiből meg lehetne jelentetni a folyóiratot úgy, hogy nem kéne azt kérnünk szerzőtől, szerkesztőtől, grafikustól, hogy dolgozzon nekünk kitartóan ingyen (mert legalább kapna valamit – ha nem is a munkája árát, de valamit). Kapunk annyi támogatást, ami három számnál a nyomda- és postaköltségre elég (igaz, addig négy számunk volt évente). A pénz, persze, még később érkezett, valamikor tavaly év végén, az utolsó utalási nap környékén –, de megjött. (Ez is eredmény, mondhatják a pesszimisták, avagy a rutinos pályázók.)

Szubjektív jegyzet: van pénz, tudjuk, mindenki tudja. Hazudik, aki azt mondja, hogy azért nem jut kultúrára és oktatásra (jelen esetben folyóirat-kiadásra) több, mert nincs. Minden hatalom felelős a döntéseierért: mire fordítja azt a pénzt, ami nem az övé.

Kértünk halasztást. Kaptunk is. 2016. június 30-ig kell megjelentetnünk a Drámapedagógiai Magazin tavalyi három számát. Csak a szokásos módszerrel van esélyünk arra, hogy valóban létrejőjenek ezek a számok: a publikáció dicsőség tárgya, és ha lehet, akkor minél több kedves szerző elégedjen meg ezzel...

Mint említettük, 2015-ös beszámolókkal nyitunk – miközben már sikerrel, és amennyire a gyermekszínházi szás, ráadásul egy felmenő rendszerű találkozó (olyan eseménysorozat, ahol továbbjutás és tovább nem jutás is van) esetében egyáltalán lehetséges, közmegelegedésre túl vagyunk a 2016-os országos fesztiválon is.

Kedves Olvasóink! Közöttük kedves csoportvezető-rendezők, szervezők, „játészó személyek”! Magazinunk évente jelentetett meg egy-egy „színházi számot”, régebben különszámot. Most pedig két esztendő országos fesztiváljához, annak kb. 60 fesztiválnapjához van 36 oldalunk. 2015-ben nem minden megyei vagy regionális találkozóról kaptunk beszámolót. De amit megkaptunk, annak is csak töredékét tudjuk közölni. Néhány munkatársunknak már biztos elege lehet abból, hogy elmegy zsúrizni, és utána, évek óta, ingyen ír lapunknak arról, amit látott. Nem feljegyzést, nem belső iratot, hanem publikációt. De ezt nem mondják! Nem szólnak érte, hanem teszik a dolgukat. Most pedig kénytelenek vagyunk válogatni írásaik között, és kihagyni sok olyant, amiért szívünk vérzik. Minden érintett kollégától elnézést kérünk!

2016-ban a publikálható (mert eleve arra készült) írásos visszajelzésből még többet kaptunk zsűritagjainktól, mint az előző évben. (És mellette érkezett több, belső célokat szolgáló feljegyzés is.) A közlésre szánt írások a XXV. országos találkozó első két lépcsőjéről készültek. Mint látható, itt a záró esemény, a debreceni országos fesztivál értékelése hiányzik még.

Vállaljuk: töredékeket kap az olvasó – ez van. Teljes kép nem, legfeljebb a kép egyes fontos részletei állnak össze a fragmentumokból. Ezzel együtt várhatóan kordokumentum lesz belőle: mert majd lesznek olyanok, akik a gyermekszínházi szás, és annak történetét is fontosnak tartják... Nekik segíthet ez a szám, és ez is valami. És mint visszajelzés, bármily későn, de jól jöhet a csoportoknak, csoportvezetőknek is. (A szerk.)

⇒ 2 0 1 5

Budapesti bemutató

Marczibányi tér, 2015. április 12.

Golden Dániel

Az eredetileg kétnaposra tervezett „megyei szintű” fesztivál (szokás szerint április végén kerül megrendezésre a *budapesti regionális bemutató*: ezen az utazás könnyebbsége miatt is sok vidéki csoport előszeretettel vesz részt) végül egyetlen vasárnapot vett igénybe, jóllehet – amint azt Szakall Judit zsűrielnöki zárószóvában is felidézte –, korábban akár négy napig is zajlottak a Marczin a bemutatók. A fellépő csoportok

dolgát ezúttal a technikai háttér bizonytalansága is nehezítette. Egy utolsó pillanatos visszalépést követően végül összesen 11 produkciót láthattunk.

A nap a Mester Színház Műhely előadásával indult, úgy látszott azonban, hogy *A zöld oroszán* esetében nem sikerült a próbafolyamat végére érni – maguk a színpadi megoldások, illetve a lebonyolítás megingásai is erre utaltak. Kifejezetten szórakoztatónak bizonyult viszont *A walesi bárdolatlanok* a Galiba Színjátszó kör elővezetésében. A szöveg és a játék merészsége nem mindenhol erősítette egymást, de összességében a humor és a jó értelemben vett tiszteletlenség derűje lengte be a színpadot.

A képzelet című szerkesztett játék (Budavári Buzaszemek) nemes anyaghoz nyúlt. A különálló jelenetek apropójául szolgáló Weöres-versek igényes válogatásról tanúskodtak, a hozzájuk kapcsolt képeket az eredetiségre való törekvés jellemezte, még ha a szövegek értelmezése olykor vitathatónak tűnt is. A szép komolyság folytatásaként az iskolás kor létkérdéseit vetette fel letisztult formákban a Kaktusz Gyermekszínház Csoport *1456 nap* című előadása, amelyben a játszóknak elsősorban vallomásos őszinteségükkel tartották fogva figyelmünket.

A Csúnya királylány (Mesék kalandorai) a mesei alapanyag modernizálásával kísérletezett, s ebben a motívumok és a nyelvhasználat terén fontos részsikereket könyvelhetett el. *A Kecskeszék... Kalandok az életből, avagy nagyapám és én* (AMI Színkör Móra Csoport) kiváló etűdöket tartalmazott, a generációkon átívelő kerettörténet életre keltése azonban már túlságosan komoly kihívás elé állította a játszókat. A Gyermek Ház Drámacsoport a *Rumini tengerre* száll nyitójelenetét vitte színpadra felszabadultan és ügyesen mozgó, remek karakterekkel. *A szürke urak fogságában* az Izgó-mozgó Színpadtól erőteljes színpadi vízióval rendelkezett, ám míg a csoportos játékban könnyedén oldódtak fel a gyerekek, addig az egyéni megszólalások feszültsége már erősen hullámzó volt. *A hatalma klub* (SEK-Dráma) ígéretes színjátékos jelenléteket vonultatott fel, a történet részletes kibontása azonban meghaladta a csoport lehetőségeit.

Üdítő színfoltot jelentett *A mi padlásunk – 2015* (Pogácsa az Arénában Színkör): a kiváló ritmusérzéssel felépített előadásban az ismert dalok úgy hangozhattak el, hogy a hozzájuk társított kreatív játékok révén sikerült őket saját élményszerűséggel feltölteni.

Arany minősítéssel a zsűri a Don Bosco Katolikus Általános Iskolából érkezett Mandralíniai harcosok elnevezésű csoport *Mandralínia* című mesemusicaljét értékelte (rendezte Endródi Ágnes és Mayer Enikő). Ez volt a legkidolgozottabb produkció, amely ízléssel igyekezett megfelelni a választott műfaj támasztotta elvárásoknak, s amelyben példamutató gondosságot tapasztaltunk mind a látvány, mind a hangkulissza, mind a zenés-táncos színpadi játékterületek megteremtésének területén.

Vas megyei találkozó

Celldömök, Vas megye, 2015. április 19.

Tóth Zsuzsanna

A megyei találkozók nem jöhetnek létre a helyi szervezők nélkül – a Vas megyei találkozó esetében a Nemzeti Művelődési Intézet Vas megyei irodájának munkatársai és a Soltis Lajos Színház gárdája fogott össze a gyerekszínház érdekeiben. Figyelmes és kedves házigazdák voltak, köszönet érte. A megújulás alatt álló kis színházépület otthont nyújtó helyszíneként fogadta a játszókat, kísérőket – akik valamennyien érezték és élvezték a gondoskodást. A színház igazgatója, Nagy Gábor, a művészeti vezető B. Péter Pál és az eseményeket konferáló Nagy Zsuzsi mellett a társulat több tagja dolgozott egész nap, hogy mindenki jól érezze magát. A reggeli pogácsán, szörpön túl nem csak ebédet kaptak a játszóknak, de szeretetet is – s például a legvégén hatalmas tortát (a helyi szponzorok jóvoltából). Megtisztelte figyelmével a rendezvényt Budapestről az NMI osztályvezetője, Törökné Miszori Mariann – és természetesen jelen volt az Intézet Vas megyei területi koordinátora, Benkőné Klára Júlia és munkatársa, Kocsis Tamás is. A Társaságot képviselő két zsűritagot (Egervári György, Tóth Zsuzsanna) Ölbei Livia újságíró egészítette ki.

A megyei találkozón hat csoportot láttunk, közülük három Szlovéniából, Lendváról érkezett. (Elgondolkodtató, hogy miért ilyen csekély a Vas megyei csoportok száma...)

Elmondható, hogy a kellemes légkörű bemutatók közül az első három nem a megfelelő helyszínen történt meg – hiszen a gyerekek szinte elvesztek a művelődési központ színpadán (valószínűleg az előzetes egyeztetésben lehettek pontatlanságok). Ráadásul az ötszáz fős nézőtér is túl kevesen voltak. Így aztán mindjárt az elején, a lendvai KÁOSZ produkciójának gyenge pontjai felnagyítódtak. Pedig Koter Gizella színjátszó élenk és kedves gyerekek, akik meglehetősen éleslátást mutatnak az első előadásban, amikor a

felnőttekről állítanak ki, igaz, sémákkal teli láttelelet. A *Szegény felnőttek* című, saját ötletű előadás gyerek-szemmel nézi a világot, ily módon egyszerűsít. A gépzene használatával és a térszervezéssel (a nagy színpad lehet az oka) akadnak gondok. Ugyanakkor a csoport erős közlésvágya és üdesége sokszor elfedi a gyakorlatlanságot (bronz oklevél).

A második Lendváról érkezett csoport, a PONT játéka (vezetőjük ugyancsak Koter Gizella), amely szintén saját darabra épít, bizarr kérdéseket vet föl. Az *Angyalszárnyak* kiindulópontja a testvéri szeretet. Tünelmes szereplői megjárják a poklot és a mennyet, míg végre, itt a földön találnak megnyugvást. Mind ezt sok remek ötlettel adják, ki kell emelni a Lucifert játszó gyermek bejövételét egy pedállal kombinált rollert (ő egyébként is igen erős jelenléttel bírt!). Időnként színpadi jelentéssel bíró kép is született – egy labda piroslott az üres térben, magára hagyottan. Az előadás egésze azonban ritmushibákkal küzdött, a szövegérthetőséggel is akadtak gondok, és kicsit vértelen lett a vége is (ezüst oklevél).

Rosszul választotta meg a színpadot a Csehimindszentről érkezett PÖTTYÖS HAGYOMÁNYŐRZŐ CSOPORT is, bár itt a szereplők száma némiképp indokolta a nagyobb tér iránti igényt. Így azonban elvesztett a játék intimitása, s szintén felnagyították hibái. Horváth Barnabásné Arany János műve alapján egyéni *A bajusz* előadást készített, amelynek voltaképp csak vázát adta az eredeti írás. Ami feltétlenül dicséretes, hogy a nagyobb, már gyakorlattal bíró játsszók ügyesen formálták meg az asszonyok karaktereit, és a rendező jó érzékkel épített a játékban a szereplők egyéb (ének, tánc) tudására. A leszűkített játéktér kissé túlszűfolt lett, és sajnáltuk, hogy magát a konfliktust és a megoldást – szándékosan lecsiszolt éllel – nem sikerült igazán jól megmutatni (bronz oklevél).

Már a Soltis Színházban (kamaraszínházi tér) láttuk a helyi csapat, vagyis a SOLTIS LAJOS SZÍNHÁZ GYERMEKSTÚDIÓ produkcióját. Veress András: *Tündérmesék* című meséje nemrég jelent meg nyomtatásban, s eredetileg bábszínházi előadásra készült. A kiváló színházi érzékkel megvalósított produkció élményszerű vizualitásával, remek díszletével, gondos és figurateremtő jelmezeivel, kiváló zenei szerkesztéssel magaslott ki az előadások sorából. A szereplők többsége egészen jól beszél, s ha mégsem, ügyes húzással, a hadarást is karakterképzőnek használják. A közös éneklés hatásos és jó – dicsérjük itt meg *Zimibicki Dóra* zenei segítségét –, az egyéni azonban itt-ott még korrekcióra szorul. Marton Mercédesz és Piller Ádám rendezése alapos elemzésre épül, noha még így is akad néhány kérdés (ha maximalisták vagyunk), amely pontosításra szorul. A játékban Zsiga (a főhős) felnőtté-válásának története az egyéni döntés felelősségének „tanulmányútjává” válik – miközben a mese megmarad mesének, a közösen teremtett mítoszok varázslatos világának (arany oklevél).

A nap másik nagy élményét a szintén Lendváról érkezett DIÁXINPAD előadása, az *Emlékek őre* jelentette. „Az előadás egy posztapokaliptikus társadalmat mutat be, amelyben nincsenek háborúk, éhezés, betegség vagy kétségbeesés. De nincs öröm, szín és szánkózás sem.” – írja a gondos műsorlap. S valóban. A szürke nyitókép időtlen látvány nyújt; a háttérben szürke rongybábuk, akik egyszerre furcsák és nyomasztóak, és a megfigyeltség, s a személytelenség folyamatos érzetét keltik. Később figyelemreméltó az az animációs munka, ahogyan a szereplők bánnak e bábukkal, az elesett idősök megrendítően szép mosdatási ceremóniáját mutatva. Komoly és fegyelmezett a karakterformálás, lenyűgöző a játsszók – különösen a főszereplő Emma – színpadi jelenléte. Stampah Misi érzékeny rendezése (aki a játék dramaturgjaként is dolgozott, Komáromi Sándorral együtt) néhol nem elég feszes, visszafogott a tempója, bár ez feltehetően tudatos, ám így relatíve hosszúnak éreztük az előadást. A munka szépsége és az erős gondolatiság azonban feledtet mindent (arany oklevél).

Nehéz volt a fenti bemutató után színpadra lépni egy egészen más természetű előadással a CSEPREGI SZÍNJÁTSZÓK-nak. A *Komisz-kamasz-kodás* ennek dacára kedves és derűs, felszabadult játékká vált, amire csak itt-ott nyomta rá bélyegét a közös alkotás néminemű sutasága. A Páskándi Géza mesére épülő, sík-báb animációkkal életre keltett, Horváth Jánosné és Németh Andrea rendezte játék sok ötletet, jókedvet hordozott, noha kissé bizonytalanok voltunk a tekintetben, nem lőtt-e a történet a játsszók kora alá. A „saját” részek dinamizmusa, s a remek lezárás azonban meggyőző volt (ezüst oklevél).

Itt kell elmondanunk, hogy a legtöbb csoportnál nem pusztán az előadás volt ránk hatással, hanem az a láthatóan szeretetteljes mód, ahogyan vezetőikkel együtt léteztek a játsszók; felszabadultan, örömmel. Így lehetett ünnep ez a találkozás a többi színjátszóval, olyan nap, amiből később is építkezni lehet. S ebben része volt a szervező-vendéglátó csapatnak, amelyért köszönet illeti őket.

Zala megyei bemutató

Gellénháza, 2015. április 24.

Körömi Gábor

Gellénháza, ez a Zalaegerszeg melletti kis település, nem csak a magyarországi olajkitermelés bölcsője, hanem a dunántúli gyermekszínházas egyike állandó színhelye is. A község művelődési háza, a környező lakótelep, az utak és az azt övező olajkútak mind azt idézik fel, micsoda nagyszerű élet lehetett itt akkor, amikor még bőven volt a fekete aranyból. Az erőltetett kitermelés...

Bocsánat, nem történeti visszaemlékezés ez, hanem a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó megyei fordulójának beszámolója. Bár a színházi csoportok közül nem mindenkinek sikerült eljönnie ezen a tavaszi napon, akik ott voltak, azok egy tartalmas és sikeres napot tölthettek együtt.

Mindezeket a sorokat azonban nem 2015 áprilisában írom, hanem fél évvel később, amikor arra készülök, hogy ismét elinduljak az autópályán, átsuhanva a völgyhídon a Balaton felett, majd a rókáktól és nyulaktól hemzsegő dombságon a pölöskei szörpüzem mellett, és részt vegyek Zalaegerszegen a gyermekszínházi rendezők tréningjén. A tavaszi megyei forduló után úgy búcsúztak tőlem, hogy akkor majd ősszel találkozunk. Mikor ezen meglepődtem, elmesélték, hogy a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó Zala megyei produkcióinak rendezői számára minden évben szerveznek a megyei forduló gazdáit egy értékelő szakmai napot, tréninget a következő tanév elején. A csoportok száma és a visszajelzések alapján szerencsére a szervezők kinyitották ezt a rendezvényt, így holnap, október 17-én helyi tanítókat, magyartanárokat is vendégül látunk a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársai segítségével. Külön köszönet a szervezésért Matyasovszky Margit vezetőnek.

Mi történt egy fél évvel ezelőtt?

Láttunk egészen változatos palettát. Hagyományos iskolai színházi előadásokat, kísérleti jellegű darabot, és végül egy klasszikus mese kamasz feldolgozását. De nézzük a produkciókat sorban!

REGÉLŐK: Recsep basa borbélyáról játszottak a Nagykanizsáról érkezett Regélők (csoportvezető Delyné Csere Andrea). A történet jól ismert, a török időkben a legkisebb inast küldik el a basához, hogy ő borotválja meg. Fontos lenne, hogy hiba ne essék a nyírásban, mert félt, ha a borbély megvágja a neves vendéget, akkor bizony deresre húzzák. De a fiatal, kicsit kelekótya fodrászipari tanulónak helyén van az esze és a nyelve. A sikeres borotválás után, a basa kérdésére elárulja, hogy azért nem félt a feladattól, mert ha véletlenül megvágta volna a kecskeméti nagyhasút, abban a pillanatban metszette volna el annak tekintetes torkát nagy borotvájával. Ugyan a játékosok még egy kicsit bátortalanok, időnként nem biztos, hogy mindenki tudja a helyét a színpadon. De a háremhölgyek tánca ügyes (gyermekszínházi csoport – török történet – naná, hogy táncolnak), és a basát játszó kislány(!) a legügyesebb. Látszik, hogy örömmel játszanak, de még van mit tanulniuk játékbátorságból – bronz minősítés.

CSÚCSFEJEK: Zalalövőről a Csúcsfejek színházi csoport (csoportvezető Bischofné Hesinger Katalin) Gerda és Kai történetét játszotta el – sok jó zenei bejátszással, és talán egy kicsit túl sokat is bízva erre a külső eszközre. A főszereplő fiúcska átélésben szinte színészi teljesítményt nyújtott. Előadásuk egyszerre szól a testvérek közötti konfliktusokról és a szerepek változásáról. A nagyobbak pontos és alázatos játéka nem csak egyszerűen a díszletet helyettesítette, hanem megteremtette a játék terét, miközben Gerda a szövevényes történetben elindult, hogy kiszabadítsa a Hókirálynő fogságából testvérét – arany minősítés.

PÖLÖSKEI HANGYABANDA: Játékkal és verssel készült a Pölöskei Hangyabanda társulata (csoportvezető Ganzerné Rabócsi Margit) a találkozóra. Versekre épülő előadásukban megelevenedik a piac és a jól ismert piaci helyzetek. Közben persze felmerül a kérdés, hogyan lehet sok szereplővel verset mondani a színpadon úgy, hogy figyeljenek is egymásra, ugyanakkor ne legyen az egész statikus. A *Taskó feleséget keres* című előadásban remek együttműködést láthattunk a csoporttól, hagyományos színpadi formák használatával és egy kicsit didaktikus tartalommal. A játékban keveredik a közös dramatizálás az iskolai színházi játékokkal, ahogy elmesélik, eljátsszák egy tanulságos lánykérés történetét – ezüst minősítés.

VABABABA: A Vabababa Művészeti Egyesület Nagykanizsáról érkezett, és *Stílusgyakorlatokat* mutattak be a közönségnek. Vajda Zsuzsanna és Balogh József rendezésében az eredeti (Queneau-i) szituációhoz találtak ki még 10 féle variációt és mutatták be ezeket a találkozón. Előadásukban nem csak a játékos, hanem a kísérleti szándék is megjelent. Nem baj, ha most még egy kicsit hosszabb a jelenet a kellenél,

nem baj, ha a játékosok nem egyformán gyakorlottak a színpadon. A lényeg a variációk sokféleségébe vetett hit, és a törhetetlen játékkedv – ezüst minősítés.

KERKA: A Lentiből érkezett Kerka színjátszó csoport saját művészeti tábort mutatta be egy színpadi játék keretén belül. A József Lajosné csoportvezető által összeállított jelenetsorból kiderült, hogy mi mindennel foglalkoztak a táborban: milyen kalandokban vettek részt, hogyan tréfálták meg egymást, miként döntöttek el, mit táncoljanak a versenyen, hogyan békültek ki egymással. Közben szép lassan az is kiderült, hogy a résztvevőknek mennyire fontos a közösség és a közös alkotás élménye – bronz minősítés.

VADÓCOK: A galamboki általános iskola Vadócai egy régi mesét vettek elő Farkas Józsefné vezetésével. A hét kecskegida története nem elsősorban a cselekmény miatt lett fontos. Sokkal inkább a játékosok életkora (szinte nagykamaszok) és az a fajta színpadi fegyelem miatt, ahogy a történetet komolyan vették és megpróbálták kapaszkodókat találni hozzá. Jutott már eszünkbe úgy a kecskegidák története, hogy miért nincs otthon az apuka? És hogy ebben a nagycsaládban mi a munkamegosztás a kicsik és a nagyok között? A mese keveredik egy nagycsalád történetével, amit ennyi ügyes roma színjátszó előadásában bizony már teljesen más kontextusban néz és hallgat az ember – arany minősítés.

A nézőtéren mindvégig jelen voltak a csoportok, az elején és a végén játszottunk, valamennyi csoport ajándékot kapott, a szakmai beszélgetés idejére a Kis-Hétrét zenekar megzenésített verseket adott elő, utána zártuk a megyei találkozót. Mindegyik előadásról videofelvétel készült a csoportok és a visszaemlékező zsűri legnagyobb örömeire.

Utóirat

Az őszi tréning is jól sikerült, akik eljöttek, remélem, meg tudnak erősíteni ebben. A produkciók helyett elsősorban a dramatizálásról, a szerepbelépésről és a csoportépítésről beszélgettünk és játszottunk egy délutánon át. Volt, aki egy kaposvári szakmai tréningre is eljött novemberben. Gazdagabb lettem egy színházi meghívással, egy lelkes pedagógus csapat emlékével, és természetesen azzal az élménnyel, hogy továbbképzésre nem csak tanítani jár az ember, hogy tanuljon, és tegyen fel kérdéseket a saját munkájával kapcsolatban is. Köszönet a résztvevőknek és a szervezőknek.

Győr-Moson-Sopron megyei bemutató

Győr, 2015. április 24.

Pass Andrea

A győri válogatóra összesen nyolc csoport érkezett, (kettő ugyanabból az iskolából, közös csoportvezetővel). Meglepően kevés volt a jelentkező a városból, elszomorító lenne, ha ez a szám azt mutatná, hogy ilyen kevesen foglalkoznak a műfajjal. Ugyanakkor négy csapat is nevezett a környező kisebb településekről (Böny, Lébény, Hegykő, Ikrény).

Az előadások színvonala minden esetben átlagon felüli volt. Négy csoportnál a vezetők valamilyen drámás képzést is elvégeztek, amit az előadások megszerkesztésében is érzékeltetni lehetett.

A nyolc előadásból kettő jött létre teljes mértékben közös dramatizálás vagy életjáték útján (ebből egy arany minősítésben részesült). Tehát a csoportvezetők többsége már megírt szöveghez nyúlt, gyakran a diákok szóhasználatától idegen és mennyiségben is sok szöveggel terhelve meg a játékosokat és a nézőket egyaránt, így kevesebb lehetőségük maradt az igazi játékköröm megteremtésére.

Ugyanakkor az összes produkcióról elmondható, hogy erős volt bennük a közösségépítő szándék, a törekvés a gyerekek személyiségéhez igazodó szereposztásra, a színvonalas színházi élmény megteremtésének igénye, és a kísérletező kedv.

A szervezők, a RÉV Színházi és Nevelési Társulat székhelyükön, a nagyon barátságos Rómer Házban látták vendégül a rendezvényt. A műsorszámokat rövid, minden résztvevőt bevonó játékokkal vezette fel Bársonyos Dávid, fokozva ezzel is az előadások előtt a játékkedvet. A házigazdák, akik fiatal drámapedagógusok is egyben, a szakmai beszélgetések alatt a diákokkal az udvaron játszottak, így a csoportvezetők nyugodtan átadhatták magukat a zsűrivel való beszélgetésnek. Azt hiszem, hogy ennek a jó hangulatnak is köszönhetjük, hogy a gyerekek és a csoportvezetők megnézték egymás produkcióit!

A pillangó, aki toppantott (Grácia, Színkód, Ágh Barbara)

Az előadás legnagyobb erénye a dramaturgia és a rendezés összhangja, bár az egyes jelenetek közötti átállások a jelenetek pörgő ritmusát minden esetben megakasztották. Az átállásokat érdemes játékokkal feltölteni, hogy ne törjön meg az előadás folyamatossága. A produkció kissé türelmetlen, nem hagy időt az igazi színházi pillanatoknak, a gyerekek sokszor végrehajtották, a játékoság helyett a mechanikusság dominál. Az előadás másik érdeme a térkezelés, a színpadképek megkomponálása, a csoport térbeli mozgatása.

Grimmek / Grácia, Színvilág, Ágh Barbara

Az előző produkció pergő dramaturgiai szerkesztettségéhez hasonlóan, itt is ügyesen dolgozták össze a különböző meséket, melyből szépen emelkedtek ki az egyes karakterek. A gyerekek nagy élvezettel formálták meg a mesebeli figurákat, a szereposztás is remek volt. A közönséggel való interakció dramaturgiai szerepe viszont eldöntetlen, ahogy az előadás végén a „buli jelenetbe”, a közös táncba való bevonása is. Érdemes egy erősebb színházi befejezést keresni.

Bizurr-Mizurr népség, avagy a macskák ereje / Győr, Arrabona – kicsi, Bálint Betty, Balla Richárd

Az előadás bátran megtartja a narrációt, amit az egyik játész indít el, meglepő színekkel, hangulatbeli váltásokkal. Az előadás ritmusa pontos, pörgős, amiben a megírt szöveg is segít. A szerepek láthatóan nagyon találóan lettek kiosztva, több kimagasló alakításban van részünk. Az egész előadást a játékoság és a szellemesség jellemzi, a gyerekek felszabadultan játszanak, ami a nézőket is magával ragadja. A produkciót záró csatajelenet még sok lehetőséget rejt magában, érdemes lenne még jobban kibontani, feldúsítani, csúcsra járatni, dinamikailag felfuttatni – már csak azért is, mert ez az előadás vége.

Ludas Matyi, avagy a libák gágogása / Bőny, Szélkerék, Hujber Istvánné

A játészokra egytől egyig figyelni kell, mégsem azzal vonják magukra a figyelmet, hogy most „figyeljetek, én beszélek”, hanem a többi játész figyelme az, ami az éppen szereplő játékoszt kiemeli. Az egymásra figyelés a térszerkesztésben, a csoport mozgatásában is megmutatkozik. Ez az előadásnak egy olyan „tisztaságot”, szépséget, harmóniát kölcsönöz, amit nagyon ritkán látunk színpadon.

A mese szépen hömpölyög előrefelé, még akkor is, ha nagyon egyforma az egész előadás, igazából nem is érezni jelenetváltásokat, ami érdekes módon, nem tűnik hibának, sőt. Viszont néha hiányzik a meglepetés, még akkor is, ha nem unja az ember az előadást.

A csoportvezető érdeme még, hogy a diákok biztonságban léteznek a színpadon.

A produkció nagy hibája viszont, hogy a játészok – egy-két kivétellel – olyan hangsúlyokat alkalmaztak, amik nemcsak érthetlenné tették az egyes mondatokat, de már-már hallgathatatlaná váltak. A mondatokban minden szót külön megnyomva, szétszabdalva beszéltek. A csoportnak elsősorban ezzel a problémával kell foglalkoznia ahhoz, hogy az amúgy értékes előadás igazán élvezhetővé válhasson.

Hárman egy szoknyában / Lébényi Színjátészok, Váradyné Márkus Éva

Jó a témaválasztás, bár a mesét jobban meg kéne húzni. Gyakran terjengősek a megszólalások, ez több színjátészónak terhet jelentett, nem érezték magukat biztonságban. Ennek ellenére a játékoság is gyakran megjelent az előadásban, de jellemző módon a pergőbb dialógusoknál. Ötletesek a jelmezek és a díszlet is, ami annak köszönhető, hogy végtelenül egyszerűek. A jeleneteket élőzene, fuvolaszó választja el egymástól, ami szépen működik az előadásban.

Jelenetek a táskából / Hegykő, Maskara diákszínpad, Kissné Kóczán Gyöngyi

Az előadás szövege a gyerekekkel közösen létrehozott improvizációk alapján készült egy központi kellék, a tásk segítségével. A jelenetek belső dinamikája szépen épül, többségében frappánsak, de olykor hiányzik belőlük a szituáció. Ezek a kevésbé sikerült jelenetek általában távolabb esnek a gyerekek világától is, a jobban sikerült epizódok viszont mindig valami számukra nagyon ismerőset ábrázoltak. A diákok nagyon élvezték a szerepeiket, ahogy mi is nézni őket. Érdemes a jeleneteket valamilyen központi gondolat megjelenésével ügyesebben felfűzni, és erősebb, a gyerekek életéhez közelebbi helyzeteket megragadni bennük. Ennek figyelembevételével a csoportvezető munkája, módszere elvezethet egy magas színvonalú előadás létrejöttéhez.

Átjáró / Ikrény, Zsibongó-Csíkos csoport, Horváth Veronika

A versenyprogram másik olyan előadása, melyben a szöveg teljes mértékben a gyerekekkel közösen született. A játékoság a legerősebb pozitívuma az előadásnak, gyakran azt az érzetet keltve, hogy nem is betanult szöveget mondanak a gyerekek. Az előadás minden rezdülése róluk szól, az Ő világukba engednek betekinteni minket. Az előadás dinamikája fantasztikus, sok a kontraszt, az expozíció után hatásosan jelenik meg az „Átjáró” ötlete, illetve az egyes jeleneteken belül is történnek dinamikai váltások, melyek a meglepetés

erejével hatnak a nézőre. Ez volt az egyetlen előadás, ahol mertek szünetet tartani, csendet varázsolni néhány másodpercre a színpadon. Merészen az, ami, és nem akar több lenni.

Semmi / Arrabona – középső, Bálint Betty, Balla Richárd

Semmi manír, őszinte, hiteles megszólalások. Jó hallgatni, a mondatok megrendítőek. A kamasz színjátások saját korosztályukat játsszák, a szerepek és a színészek között nem érzek távolságot. Nagy ereje az előadásnak a pontos, érzékeny színészvezetés, kivételes teljesítmény. Ugyanakkor a dramaturgiában és a rendezésben jelenleg komoly problémák is vannak. Az egyes jelenetek mindig ott érnek véget, ahol a dráma kezdődik, egy teljes sötéttel leállítva annak lehetőségét. Így az egyes áldozatoknak jelenleg nincs tétje, ezért a történet alapvető kérdésfelvetése is pusztán ideológia marad. Mindenképp érdemes ezen dolgozni, biztos vagyok benne, hogy izgalmas kísérletezés lehet ez a diákokkal.

Komárom-Esztergom megyei bemutató

Tatabánya, 2015. április 30.

Puskin Művelődési Ház

Tatabányán három helyszínen zajlott¹ a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó megyei fordulója, Tóth Zsuzsannával közösen a Puskin Művelődési Házban bemutatott kilenc előadást láttuk.

A kilenc előadás közül három (a rendező ugyanaz) nem kért minősítést, a többiek két arany minősítéssel és négy ezüst minősítéssel díjaztuk.

Ez az esemény igazi szakmai találkozó volt: a Puskin Művelődési Házban a csoportok végignézték egymás produkcióját (olykor még az éppen soron következők sem kint készültek, hanem a nézőtérrel mentek fel a színpadra), jó volt látni, ahogy a játsszók a többiek előadása alatt nézővé váltak, intenzíven reagáltak, a kisebbek olykor kommentálták is a színpadon látottakat. Igazi fesztiválhangulat uralkodott.

A szakmai beszélgetéseken pedig lehetőség nyílt arra, hogy párbeszédet folytassunk a csoportvezető-rendezőikkel, akik kivétel nélkül mind nyitottak voltak a visszajelzésekre és építő kritikákra. A csoportvezetők egymás értékeléseit nem tudták végighallgatni – arra a találkozó struktúrája nem igazán adott lehetőséget, hogy a csoportvezetők között is vélemény- és tapasztalatcsere alakuljon ki. Mi viszont szerencsére minden egyes előadásról tudunk szakmai visszajelzést adni, természetesen arról is, amelyik nem kért minősítést. Elhangzottak az adott produkció erőnyei, de a rendezésre, dramaturgiára, szövegkezelésre, a gyerekek között eloszló feladatok egyensúlyban tartására vonatkozó észrevételeinknek is hangot tudunk adni.

Az előadások több szempontból is eltértek egymástól, a legfőbb különbség nyilván az életkori megoszlásból adódott, ez a közeg (a 6-15 évesek) kevésbé homogén, mint a diákszínjátsszók mezőnye. Emellett – és épp az életkorból következően – a különböző műfajok (szerkesztett játék, életjáték, mesejáték) és a műfajból következően az előadások témája is eltért egymástól. Így teljes mértékben összehasonlítani nem lehetett az előadásokat, inkább egyenként, mindet önmagához képest lehetett értékelni; hogy melyik mennyire koherens rendezői, színjátsszói, dramaturgiai, illetve pedagógiai szempontból.

Voltak olyan produkciók, ahol mindezt sikerült összhangban tartani, voltak viszont olyanok, ahol felmerült a „miért épp ez?“, vagy a „miért pont így?“ kérdése.

- A Zsákbamacska csoport *Elindulunk* című szerkesztett játéka (rendező Sulyokné Nagy Tünde) egy elsős osztály elindulása a színjátsszás útján. A gyerekmondókákra és -versekre épülő dinamikus előadásban a gyerekek csoportként is szerepeltek, de mindenki egyénileg is bemutatkozhatott.
- A Tekergőcök csoport *Mesebolt* című szerkesztett játéka (rendező Nagy Irén és Magyar Gaál Livia) egy remek dramaturgiai ötlettel, a *Volt egyszer egy mesebolt...* című verssel indul. Ez a keret megengedi, hogy a gyerekek számtalan mesével találkozzanak, miközben hétköznapi helyzetekben a mese jelentőségéről is beszélnek.
- A Mocsai Diákszínpad *Boszorkányos mese* című mesejátéka (író-rendező Gábor Klára) különböző népmesei elemekből és toposzokból építkezve meséli el a szegény, otthonából elűzött lány történetét. Bár a játsszók játékstílusa nem volt egységes (a főszereplő lány érzékeny és visszafogott játéka mellett a többiek inkább tűntek karikatúrának), az előadás kifejezett erőny a következőes történetmesélés.

¹ Ebből kettőről készült publikálható feljegyzés. (A szerk.)

- A Zsák bolha csoport *Állatságaink* című szerkesztett játékát (rendező Sulyokné Nagy Tünde), ahogy a címe is mutatja, állatos mesék, versek, dalok fogják össze. A felhasznált alapanyagok stílusa és színvonalja erősen eltért egymástól, de a csoport jó energiája összetartotta az előadást. Kár, hogy a kiindulásként felkínált (gyerekszínházi körökben gyakran használt) alaphelyzettel, miszerint a tanár nincs jelen és a csoport magára marad a szakkörön, később nem kezdett semmit a rendezés.
- A Tavirózsa (nagyok) csoportja *Így volt szép* címmel a *Rómeó és Júliát* dolgozta fel (rendező Nagy Gábor). A vállalkozás rendkívül izgalmas lehetne, ha valóban azt látnánk, hogy mai 12-15 évesek hogyan látják ezt a történetet. Ehelyett sajnos a rendező által összeválogatott és összevágott dalokból állt az előadás, amelyet a gyerekek némajátékkal kísérték. Az előadást egyszerre legalább három síkon lehetett és kellett kódolni (az eredeti Shakespeare mű kiragadott részei, a dalszövegek, a némajelenetek).
- A Tekergők csoport *Labda-játék?!* című életjátéka (rendező Nagy Irén és Magyar Gaál Livia) valódi betekintést engedett a 12-15 évesek gondolataiba és lelkébe. A „miért”-tel kezdődő személyes kérdéseket kortárs írók és költők monológyszerűen előadott szövegeinek segítségével és egy-egy jelenetben mutatta be a csoport, ahol a mindig változó főszereplő mellett a többiek főleg a szülőket (a felnőtteket), néha a kortárs csoportot játszották. A vállaltan önazonos előadást a csoport arra futtatta ki, hogy jó lenne, ha felnőttként többet tudnánk a kamaszok életéről.
- A Tavirózsa (kicsik) csoportja Mira Lobe *A kicsi én én vagyok* című meséjét adta elő (rendező Nagy Gábor). A mese a „ki vagyok én?” kérdésre épül egy Lény szemszögéből, aki a történet végén már nem akar senkire sem hasonlítani, hanem rájön, hogy „én én vagyok”. A téma minden korban és minden életkorban aktuális, a csoport érzékenyen dolgozta fel egy bábot segítségül hívva.
- A Tavirózsa (felsősök) csoport *Szmájlik, szívecskék* című előadása (rendező Nagy Gábor) igazi formai kísérlet lehetne, ha a csoport és a rendező több tartalommal tudja megtölteni. A játszó a színpadon állva és ülve (végig statikusan ugyanabban a helyzetben) sms és chat szövegeket mondanak, úgy, hogy a sötétben a telefonjukkal világítják az arcukat.
- A Vajk-játszók *A Hold fia* című előadása (rendező Ledő Attila), igazi, nagybetűs Színház. Az előadás rendezői, dramaturgiai szempontból következetes, a játszó mély értéssel és megeléssel mesélnek egy fontos témáról (a gyenge és a törzsből kirekesztett, ám a többségért tenni akaró gyerekről), néha közvetlenül a körben ülő nézőket megszólítva.

Róbert Júlia

Kertváros, Bányász Művelődési Otthon

Nyolc produkciót láthattunk a Bányász Művelődési Otthon színpadán. A házigazdák nagy szeretettel fogadták a játszó csoportokat, a stáb maximálisan segítette munkánkat, a program gördülékenyen zajlott.

Az előadások színvonala nagyon eltérő volt. Ugyanakkor mindegyikben erősnek éreztem a csoportvezetők „jelenlétét”, többnyire a rendezői szándék volt bennük a domináns. Sajnos olyan előadásokat is láthattunk, amelyekben ez a gyerekek játékörömét szorította háttérbe. Nagyon gyakran ugyanazok a szakmai kérdések merültek fel bennem az egyes produkciók láttán. A szakmai beszélgetés ezeknek a kérdéseknek a kibontására lenne alkalmas. Viszont a csoportvezetők nem minden esetben tudták megnézni egymás produkcióit, így a beszélgetés megrekedt az éppen elemzett előadás csoportvezetője és a zsűri tagjai között. Sőt, voltak, akiknek el kellett menniük a beszélgetésről, arra hivatkozva, hogy a diákok nem maradhatnak felügyelet nélkül, illetve hogy elpakolhassák a kellékeiket. Nem tudom, hogy a jövőben ezt a problémát hogyan lehetne megoldani, de a szakmai beszélgetés ilyen formában komolytalanná válik. Ebben a műfajban nem lenne szabad, hogy a siker legyen a kizárólagos cél, hanem az, hogy egymás produkcióit látva, azok hibáiból vagy erényeiből tanuljunk, fejlődjünk, hogy aztán a gyerekekkel még nagyobb szakmai tapasztalattal foglalkozhassunk a jövőben.

Néhány azon kérdések/problémák közül, amelyek több produkcióban is visszatértek:

Témaválasztás

- Mennyire volt célja az előadásnak a játszó korosztályát érintő problémák feldolgozása?
- Mennyire vette figyelembe a csoportvezető a gyerekek korát, érdeklődési területét a történet kiválasztásánál?
- Bevonhatók a diákok a színpadra szánt mű kiválasztásába? Ha igen, hogyan?

Szövegfeldolgozás

- Mi a feladata a csoportvezetőnek az előre megírt szöveggel?

- Mennyire nyúlhatunk bele egy klasszikus szövegbe?
- Hogyan dramatizáljunk, ha nincs még ilyen tapasztalatunk? Mik az alapvető szempontok?
- Milyen módszerekkel dolgozható fel az előre megírt szöveg?

Itt meg kell említenem, hogy közös dramatizálásra nem nagyon volt példa. A csoportvezetők közül voltak, akik a konkrét próbafolyamatot megelőzően különböző drámajátékokat játszottak a gyerekekkel (pl. *A kislány, aki mindenkit szeretett*, *Szív-zűr*), de a szövegbe végül nem igazán kerültek közösen létrehozott elemek, inkább az volt a jellemző, hogy a pedagógus egyedül dramatizálta vagy írta meg az adott anyagot (pl. *S.Ö.R.*, *Se sokat, se keveset*). Egy csoportvezető alkalmazta az életjátékot, annak érdekében, hogy megtudja, milyen témák izgatják a gyerekeket. A játék során feltérképezte, hogy a diákjai életében jelenleg mi okoz problémát, és ennek alapján keresett irodalmi művet (*A kőmajmok háza*). Az előadás rendkívül hitelesre sikerült, a gyerekek végig tudták, hogy miről beszélnek, hogy hova tart a történet, és hogy mi az ő szerepük ebben a mesében. Ezek után felmerül bennem a kérdés, hogy vajon miért nem választják többen ezt a módszert?

Rendezés

- Hogyan indítok el egy jelenetet és hogyan zárom le?

A produkciókban leggyakrabban előforduló hiba a dinamika hiánya volt, ami az írott anyag tagolatlan-ságából is eredt. Az előadások többségéből hiányzott a szerkesztettség, a dinamika, a kontraszt alkalmazása, ami pedig a dráma lényege.

- Milyen eszközökkel segíthetek a színpadon kevésbé felszabadult szereplőnek?

Az összes előadásban láthattunk nagyon szép alakításokat. De az is gyakran előfordult, hogy a játszókat bizonytalanságban hagyták, így kevésbé fesztelenül léteztek a színpadon. A csoportvezető legnagyobb érdeme, ha az előadásban mindenki jól érzi magát, felszabadultan, energikusan és hitelesen játszik. Erre is volt példa a válogatón, a S.Ö.R és A kőmajmok háza című produkcióban.

- Mi a rendező felelőssége?

Ez a kérdés az egyik legfontosabb része lehet az előválogatókon tartott szakmai beszélgetéseknek. Nemcsak ezen a versenyen, de máskor is találkoztam olyan rendezővel, aki a játszót hibáztatta az adott szerep vagy előadás vélt vagy valós sikertelenségéért. Ez morálisan, pedagógiailag és szakmailag is óriási tévedés. Ezek az előadások a gyerekekért jönnek létre, ha valaki ebben nem érzi jól magát, az csakis a rendező hibája lehet. Ehhez a gondolathoz kapcsolódik az az alapvető kérdés is, hogy milyen feladatot adok a gyerekeknek? (Pl. ha továbbra is biodíszletként használom őket, az nemcsak nekik, de a nézőnek sem okoz túl nagy élvezetet.) A témaválasztás szintén a rendező felelőssége. Minden egyéb színházesztetikai szempont csak ez után következhet. Kérdés, hogy a csoportvezető mennyire nyitott a segítő szándékú észrevételek meghallgatására, esetleg elfogadására.

A szakmai beszélgetés a zsűritagok számára is csak akkor tud inspiráló lenni, ha a csoportvezetővel együtt tudunk gondolkodni, közösen kereshetjük az előadás kiforratlan részeire a megoldásokat. Szerencsére erre is volt példa a kertvárosi válogatón, az érzékeny és nyitott hozzáállásra, a közös gondolkodásra. Biztos vagyok benne, hogy kizárólag így vagyunk képesek fejlődni annak érdekében, hogy a gyerekeknek minél nagyobb játékörömet okozunk a próbák és az előadások során.

Pass Andrea

Kamasz mesék

Kisvárdai, 2015. május 9.

Jászay Tamás

Az **Északkelet-Magyarországi Regionális Találkozó**n négy megye (Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Szabolcs-Szatmár-Bereg) legjobb előadásaival találkoztunk: Láposi Terka és jómagam csaknem maratoni hosszúságú, összesen tizennégy előadásból álló regionális forduló produkcióit láttuk és értékeltük a kisvárdai Művészetek Háza vendégeiként. Az összbenyomás több mint meggyőző: természetesen nem mindegyik előadás volt hibátlan, ugyanakkor mindben találtunk egy vagy több igen figyelemre méltó momentumot. Feltűnő volt, hogy szinte kivétel nélkül hibátlan szereposztásokat láttunk: a test, a habitus, a

jellem és a színpadra vitt, ott megformált karakterek számos esetben megejtő pontossággal találkoztak egymással, bizonyára megkönnyítve a rendezőtanárok és a játszóknak munkáját. Ami a témaválasztást illeti, a játékok két nagy csoportba sorolhatók: a (nép- vagy mű-) mesék adaptációi mellett többnyire a kamaszkor kínjait és szépségeit színpadra fogalmazó előadások kerültek egymás mellé.

Az ajaki Huncutkák *Bajnokok* című előadásában a gyerek- (és diák)színjátzó előadásokban megszokott nemi arányok felborultak. Néhány lány „jut” az egy tucat fiúra, így aztán a témaválasztás nem meglepő: a foci szeretete szervezi a spontán és hiteles megszólalásokkal teli játékot, amibe egy családi konfliktus kifejtése is belefér. A debreceni Bolyaisok klasszikus kamaszregényhez nyúltak, azt formálva saját képükre: az *Adrian Mole*-ban naplóbejegyzések elevenednek meg a színpadon, nem is akárhogyan. Az etüdökre épülő szerkezeten ugyan érdemes volna igazítani, de a címszereplő Molnár Erik lehengerlő energiákkal tartja egyben a sok gyereket megmozgató előadást. Az országos fesztiválra továbbjutó produkcióban a gyermeki nézőpont plasztikus megfogalmazása ragadott meg leginkább. Az újfehértói *Osztályképek* nyúlfarknyi, ám minőségi színház: az iskolába menés kínjai után osztálytermi aniztot látunk, benne rejtett vagy nagyon is nyílt hierarchiával, kiközösítéssel és megcsillanó humorral.

A miskolci Ezeka csoport *Kirekesztő-körkörülménye* nagyobb lélegzetű vállalás, amiben a főszereplő Peti (Kolcza Péter meggyőző alakításában) új osztályközösségbe való beilleszkedési nehézségeivel szembesülünk az élesen, céltudatosan fogalmazó jelenetekben. A kirekesztést, a mindennapos intoleranciát érzékletes képekben ragadják meg a játszóknak, aztán hirtelen kitágul a fókusz, és kiderül, hogy az osztályban bizony másoknak is komoly, megoldásra váró problémái vannak. Szintén Miskolcra érkezett a szintén továbbjutó, az előzőhöz hasonlóan komoly kérdéseket ügyesen tárgyaló *Kamasz tükör* a Pegazus csoporttól. Leltárral nyit az előadás: hogyan lehet leírni egy kamaszt? Mi jelent valódi kikapcsolódást egy mai tinédzsernek? Szóba kerül a Facebook és más virtuális valóságok, a csak hangjával fenyegető tanár, de előkerülnek álarcaink is.

Zavarba ejtő előadást hozott a nyíregyházi Galagonya: az *Ilyen nagy dolog a szabadság?* kiemelkedően magas színvonalon megvalósított, iskolai ünnepségre létrehozott alkalmi produkció. Benne a negyvenes évek végének Magyarországáé elevenedik meg nyomasztó, sűrű, éjfekete képekben. A dolog – némi világitási és zeneválasztási modorosság ellenére is – hat, ám számomra továbbra is nagy kérdés, hogy a játszóknak mit és hogyan „vettek” az előadásból. Szintén az alkalmi jelleget okolom a mátészalkai Palánta *Hófehérke és a hét törpe* paródiájának felemás kimenetelért: hiába a jó ötletek és szellemes szövegek – ami egy baráti-rokoni iskolai közegben működik, az az intézmény terein kívül nem feltétlenül tud hatni.

A mesés vonalat kezdjük, azaz folytassuk a kokadi Gólyahír *A palacsintás királyával*: a minimalista, következetesen egyszerű játékban jó ízléssel elevenedik meg az ismert mese. A nagyváradi Huncutkák az országos fesztiválra is továbbjutó *Hammás Gyurka* történetével léptek színpadra: a végig vörösben és feketében tartott, egyszerre balladisztikus és kristálytisza logikájú előadás telis-tele van kiváló ötletekkel és minőségi alakításokkal (lásd például László Emőket a címszereplő édesanyjaként). Erős csoportdinamika, egyszerre ördögi és égi energiák működtetik a sodró lendületű produkciót. Kissé tanácstalan voltam ugyanakkor a miskolci Pegazus Pónik *Rém Borbála* című előadását nézve: a boszorkányok mesei gyűlése és a kamaszok hétköznapijait kissé kuszán kapcsolódnak össze egymással.

A népies játékok között szerepelt a Székelyről érkezett Mócsi csoport elővezetésében a *Nézd meg lányom, nézd meg jól!*, ami valójában a szolgálólány és egy a kamrában szorult helyzetbe került egér dialógusából kibomló bábos-élőszereplős játék. Az ózdi Csipet-Csapat *A pletykás asszonyban* végig stílusban tartott népmesei közeget teremt, a játszóknak közül kiemelkedik az asszonyát próbára tevő férjet megformáló Váradi Patrik. A miskolci Fazekas Drámások *A kiskondás* című produkcióval érkeztek: a saját testükkel és testükből építkező gyerekek maguk állították elő az előadás hangkulisszáját. A napot a debreceni Alföld Gyermekszínpad *Gyere haza, Mikkamakka!* című Lázár Ervin-adaptációja zárta: a kissé hosszúra nyúló mesében a közös munkában nagy örömeiket lelő, izgalmas egyéniségeket láthattunk a színpadon.

Vegyes érzések

Szeged, 2015. május 15.

Jászay Tamás

Felemás élményt nyújtott a **Délkelet-Magyarországi Regionális Találkozó**. A szegedi Szent-Györgyi Albert Agora színháztermében Uray Péterrel közösen négy megye (Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Csongrád, Bács-Kiskun) kilenc előadása mellett egy technikai okokból itt bemutatott budapesti produkciót láttunk

és véleményeztünk. A produkciók több szempontból igen széles skálán mozogtak: klasszikus dráma és kortárs szöveg, bábajos meseadaptáció és erősen korhatáros anyag, etüdöző előadás és a történet mindenhatóságában bízó produkció sorolódott egymás mellé. Ennek megfelelően a minőséget és az általános színvonalat tekintve is a szokásosnál nagyobb szórás érvényesült.

Az országos fesztiválra három előadást javasolt a zsűri, először essen szó ezekről. A szegedi Pemetefű a *Tündérek szakácskönyvével* érkezett, és igencsak kedvemre való volt az, amit kifőztek a másodikos és negyedikes gyerekek. A játsszók maguk teremtették meg a hangkulisszát egyszerű hangszereikkel, közben mágikus mondókák hangzottak el, ritmusjátékokat játszottak, metaforikus eszközökkel teremtettek hibátlan lápi világot a játékban szereplő tündérek és békák számára. A kecskeméti Lájkcsoport *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* című előadása is továbbjutott. A produkció szellemesen és ötletesen mutatja meg mindazt, amivel ma egy kamasznak szembe kell néznie. A hormonok vad táncától az összehugabancoló érzelmi viszonyokig minden előkerül itt, ráadásul érzékletes, sosem illusztratív képekben fogalmazva, az elvont és a konkrét epizódokat okosan egymásra rétegezve. Másodszor is lenyűgözött és őszintén megnevettetett a dévaványai Drámások *Ezek csak mesék...* című játéka, ami a kamaszok mesefogyasztási szokásairól és életmódjáról állít ki egyszerre riasztó és kacagtató bizonyítványt. A Grimm-mesék kontra Monster High vetélkedő látszólag már az első pillanatában lejátszott meccs, ám az eredeti ötletekkel, minőségi humorérzékkel felépített kiváló előadás szerencsés módon elbizonytalanítja pesszimista éneket.

Időutazásra hív a fábiánsebestyéni *Időgép*: a jó kedélyű játsszók egymáshoz lazán kapcsolódó etüdökben fogalmazták meg kérdéseiket a téma kapcsán. A kecskeméti Lazarcú Maszkák a *Science Fiction*-ben a jövő és a jelen közti határvonalat mossák el: a széles életkori spektrummal dolgozó, több történet-szálat elég ügyesen kezelő előadásban ki-ki rátalált a hozzá leginkább közel álló karakterre. Egészen másfajta időutazás részesei lettek a felsőszentiváni Kísérleti Színpad *A dán királyfi* című kínos produkciójának nézői, aminek legfőbb tanulsága számomra az volt, hogy sokkal több érv szól amellett, hogy eredeti formájában semmiképp ne játsszuk el a *Hamletet*, mint amellett, hogy igen. A szöveget majd' végig átható fullasztó pátosz ugyancsak rosszat tett a szeghalmi Kiskószák *Kaleidoszkóp* című, egy hétköznapi felnövéstörténetről az *Alice Csodaországban* valahogy idekeveredett szereplőjéig mindenfélét egymás mellé kényszerítő előadásában.

Szentesről és Kecskemérről érkezett *A rest leány* című népmesét előadó csoport: a gyerekek a saját testükből és testükkel alakítják az előadás terét, s különösen jól működtetik azokat a jeleneteket, ahol az egyén nekifeszül a csoport szándékainak. Erősen korhatáros multság a budapesti Dominó csoport *Ha* című előadása (s tán ezt a tényt illetet volna jelezni a műsorban vagy legalább a helyszínen): egy/az ember leírhatóságának, jellemezhetőségének fontos kérdését boncolgatja az előadás, ami elejétől végéig a virtuális és a nagyon is földhözragadt valóság ellentétéből táplálkozik. Bár nevetgetünk is egyes jeleneteken, de mély és sötét világba visz a szabadszállási Lajtorja *Pandora Pánikszoba – koravén félelemrevü* című, a játsszók saját élményeiből is táplálkozó előadása. A pánikszobából akkor juthatnak ki hőseink, ha az ott elrejtett feladványokat megoldják, eközben pedig kénytelenek számot vetni saját életükkel és benne elfoglalt helyükkel is. Átgondoltabb zenehasználat, koncentráltabb dramaturgiával, a feladványok pontosabb megfogalmazásával az előadás előnyére változhatna.

Szakmai beszámoló a XXIV. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátzó Fesztiválról

Szekszárd, 2015. június 5-6.

1.

A fesztivált megelőzően a szakmai tanácsadóknak feltették a kérdést, hogy mit várunk a rendezvénytől? Én új, inspiráló színházi pillanatokra vágytam, mint mindig, mikor előadást nézek, olyan pillanatokra, melyek az én munkáimra is hatással lehetnek. Végignézve a 27 előadást rengeteg ilyen pillanattal lettem gazdagabb. Minden produkcióhoz társul valamilyen erős benyomás: egy szuggesztív kép, egy különleges hangulat, egy emlékezetes színészi alakítás vagy egy meghatározó rendezői, formai ötlet. Így a tanév/színházi évad végén igazi ajándék volt számomra ez a két nap. Nagy öröm ezt a színházi műfajt, a gyermekszínjátzó előadásait

nézni. Frissesség jellemzi őket, a kísérletező kedv, az őszinte játékörm, az előadások már-már ünnepi hangulata és az érzelmekre való hatás fontossága. Ezeket az érdemeket gyakran hiányolom a „felnőtt színházi” előadásokból, jellemzően csak egyikre-másikra fókuszálnak a felsoroltak közül.

Számomra az volt a legnagyobb erénye az előadásoknak, hogy érzelmileg meg tudták érinteni a nézőket. Ez elsősorban nem az adott előadás témaválasztásának volt köszönhető, sokkal inkább a csoportmunkának, annak, ahogy a csoportvezető a gyerekekkel bánik a próbák során, hiszen ez átviláglik az előadáson, és annak, ahogy a játszóknak egymáshoz és az előadás témájához viszonyultak.

A kísérletező kedv felszabadító erővel hatott nemcsak a játszókra, de a nézőkre is. Láthattunk olyan mesét, amit a meseirodalom toposzaira építve a gyerekek találtak ki, és ahol egy magányos király világát mutatták meg nekünk nagyon szellemes színészi eszközökkel (Turbó Csiga: *Egyszer volt, hol nem volt*). Az Ákombákom csoport pedig – a gyerekek kívánságára – teljesen átírta *A szegény ember királysága* című mese második felét, így az ő verziójukban nem jár pórul az, aki csal, hanem neki lesz a legszebb háza az egész faluban. Merész változtatás, de nagyon életszerű. A Drámások(k) csoport pedig kvízmsorba tördelte a Grimm klasszikusokat saját poénnal, ötletekkel alakítva rendkívül szórakoztatóvá az alap meséket, ahogy a Kőbő SR Csoport *Kopplaló Mátyás* című előadása is egy régi történetet mesélt el a gyerekek saját közegébe ültetve.

A kísérletező kedv formai ötletekben is megmutatkozott. A Fóti figurások *Elsötétített város a szeme* című előadásában a zene és a mozgás volt a domináns színházi eszköz, mellyel Ratkó József verseit szőtték színpadi szöveggé, és teremtettek köré energiamezőt, meglepő módon kiskamasz lányok előadásában. A szuggesztív képekben gazdag előadás nem a racionális befogadásra épít, mi is képekben kezdtünk el gondolkodni, érzékeink valami olyat tapasztaltak, amivel ritkán ajándékoz meg gyerekekkel létrehozott előadás.

Meglepő volt a fiatalok által képviselt figyelem és koncentráció a Vajk-Játszók *A Hold fia* című előadásában is. A szereplők erős színpadi jelenléte minket, nézőket is bevont az ő drámai „ünnepükbe”, abba a már-már szakrális hangulatba, amit közénk varázsoltak. Most ők meséltek nekünk, felnőtteknek arról, hogy a gyengére is szükség van, közösséget teremtő erejükre figyelni kell. Tanulságos munkafolyamat eredménye ez a produkció. Játék a csenddel, a belső figyelemmel, a koncentrációval.

A Pipacsok *Születés* című előadásánál a formai megoldás erősen következett az alapanyagból. A darab témáját, amely a cigányságot érintő kirekesztő előítéletekkel foglalkozik, a stilizált játék még hangsúlyosabbá, megrázóbbá tette. A születése előtt álló cigánylány félelme az őt fogadó előítéletekkel mérgezett társadalomtól erős színházi pillanattá növekszik az előadást záró születésben, a külvilággal való első találkozásnál.

Ebben a témában született a siroki Pafff Színpad *A hatalmas színrabló* című előadása is. A zömében roma származású játszóknak egy olyan történetet meséltek el nekünk, amelyben nem Gonoszknak hívják azt, aki elrabolta a színeket, hanem Komiszknak, és ahol a terepnadrágos, bakancsos vitézeket bohóc hősünk „kedves, jó, durva embereknek” nevez. Az előadás nem minősít. Ahogy az élet sem, úgy az ellenség sem lehet pusztán fekete vagy fehér. A színektől megfosztott világ nagyon félelmetes, a hősnek szüksége is van egy segítőre, nélküle nem jutna messzire. A félénk bohóc kettőt remegve előre lép, egyet megkönnyebbülve hátra. A színészi játék magával ragadó.

Szintén Sirokról érkezett a fesztivál másik kimagasló előadása, a Bendegúznok *Bolond Jankója*. Ennek a produkciónak sikerült a nézőben megteremtenie azt az élményt, amit nagyon ritkán élünk át színházban. A csodálatos színészi játéknak és a pazar rendezői ötleteknek köszönhetően végig mohó figyelemmel várjuk a következő örületet, hogy nehogy abba maradjon a nevetés, és nem is marad, az előadás végéig képes kitartani, a mese fordulatai sodornak minket ebben a bolond világban, miközben magunkon is nevetünk, felszabadultan, felszabadítóan. Létezik olyan, hogy a nevetés éri el azt a bizonyos katarzist. A gyerekközönség nem véletlenül magasztalta ovációval a kiváló tehetségű színészekkel előadott produkciót.

Nagyon sok tehetséges fiatal láthattunk a két nap alatt. A természetes, árnyalt színészi játék a csoportvezetőket is dicséri. Az Ezeka csoport *Kirekesztő korkörkép* című előadásában őszinte, pontos alakításokban volt részünk, amit a jól megírt, életszerű párbeszéd és helyzetek alapoztak meg. Az előadás megmutatta az érem mindkét oldalát, láthattuk, hogy a kirekesztetből hogy lesz kirekesztő, hogy a bántalmazók milyen környezetből érkeznek, és hogy még a legpozitívabb személyiség is elárulhatja a társait. Az előadás hiteles színházi reprezentációja egy fontos kamaszkori problémának.

Az őszinte szerepalkotás annak is köszönhető, hogy a csoport a saját korosztályának problémáját dolgozta fel. Több csapat is így tett, volt, aki megírt művet dramatizált, például a Szálka Stúdió *A kőmajmok háza* című színvonalas előadása a család, ezen belül az apátlanság kérdésével foglalkozik. Két csoport is visszanyúlt Adrian Mole naplójához (Bolyaisokk, Teátrum Színjátszóknak), mindkét előadásban kiemelkedő volt a színészvezetés és a csoportmozgatás. A Diáxínpad csapata napjaink népszerű ifjúsági regényéhez

nyúlt, az *Emlékek őre* című előadás egy olyan világot mutat, ahol a fiataloknak nincs választási lehetősége, sorsuk, jövőjük alakításába nincs beleszólásuk. A Délibáb Színház *Ezt is el...* című produkciója szintén a fiatalok kilátástalan jövőképét tárta elénk kortárs versek felhasználásával.

Életjátékok útján is jöttek létre produkciók, melyek a gyerekek megrendítően őszinte, személyes élményeket tártak elénk. A Lájk Színház Csoport *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* című előadása a szülő-gyerek viszony köré szervezte a kamaszkorból adódó problémákat, ahogy a Galagonya *Álom-Világ* című előadása is. A Tekergők *Labda-játék?!* című produkciója pedig egy központi kellék segítségével vezetett végig bennünket a fiatalok életkori sajátosságukból adódó kérdéseiben, terheiben. A Vasvári Bicskások derűsebb témához nyúltak, mint előadásszervező motívum, ez pedig a kamasz szerelem, amit a *Szerelem a Gerence mentén* című előadásukban nagyon érzékenyen, finom szellemességgel, jól megírt dialógusokkal, helyzetekkel és pontos, élvezetes színészi játékkal adtak elő.

A kamaszkortól búcsúzott a Pegazus *Kamasz tükör* című előadása, attól az életszakasztól, amiben egy csoport igazi közösséggé alakult és meghatározó élményeket gyűjtött össze az évek során. Ők nem a kamaszok problémáit helyezték a középpontba, hanem ennek az életkornak a szépségeit, felidézve bennünk, felnőttnézőkben is tizenéves emlékeinket. Az előadás záró képében a mobiltelefonok, amiket a fiatalok éjszaka az ágyukban nyomkodnak, csak arcokat világítanak meg, egy csoport kis szigeteit, akik ki tudja, találkoznak-e még egymással?

A kicsiket foglalkoztató csapatokról általában elmondható, hogy nagyon jól működött a csoportmozgás, a gyerekek nagy élvezettel vettek részt a közös képek megalkotásában, játékok, dalok előadásában. A Pemetefű *Tündérek szakácskönyve* című előadása képes volt megidézni a kora nyári természetet, egy tündéri tavat és annak lakóit. A gyerekek ugyanilyen lelkesen játszottak a Picit Nem Art *Holle anyójában* és a Tizenkettő *Ha én felnőtt volnék* című előadásban is. A Huncutkák játszóinak munkáját még a szülők is segítették: a *Hammás Gyurka* című előadás ördögébábjait a gyerekekkel közösen készítették el. A csodaszép előadásban egy anya a fia iránt érzett aggódó szeretetét, majd felelősségtudatából adódó büntudatát egy alsós kislány megrendítően érett játéka keresztül láthattuk – és nem utolsó sorban hallhattuk, mikor elénekelte nekünk bánatát. A Fóti fiókák *Álomjáró* című produkciójában az élőzene és egy központi kellék, a gyerekek bőrdíszje segítette a közös játékot.

A Soltis Lajos Színház Gyerekstúdió *Tündérkeresztanya* című előadásában szintén fontos elem volt a zene és a látvány, a produkció erős esztétikai élményt nyújtott nekünk. A Pogácsakedvelők *Ember, vagy amit akartok – Ember vagy, mit akartok?* című produkciójában a zene mellett a mozgás, a gesztusok és a mimika játéka volt a hangsúly, ami egyedülállóvá tette az előadást a fesztivál programban.

A szakmai beszélgetésen megjelent csoportvezetőkkel szintén jó élmény volt a látottakról tovább gondolkodni. Ugyanakkor a fórumon nem minden csoportvezető vett részt, illetve a második napon nem volt elég időnk az előadások megvitatására. A csoportok sok esetben nem látták egymás produkcióit, így közös beszélgetés sem tudott igazán kialakulni.

Az előadásokhoz fűződő kritikai észrevételeimet a szakmai beszélgetéseken megvitattuk a csoportvezetőkkel. Egy dolog jutott még eszembe, amit ezen a szinten, a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Fesztivál fináléjába bejutott rendezőknek javasolni tudnék. Szerencsére népszerű módszer a csoportvezetők körében a közös dramatizálás, az életjáték, az improvizációk útján születő szövegek alkalmazása. Ennek az eljárásnak köszönhetően nagyon hiteles, őszinte lesz a problémafelvetés. Ugyanakkor ritkán áll össze előttünk egy adott történet, vagy egy konkrét drámai ív, amin végigvezethetnénk minket. Ez köszönhető annak, hogy a szerkesztési elv többnyire megelégszik azzal, hogy egy adott témahalmazon belül pusztán érintkezzenek egymással a jelenetek által felvetett problémák, holott ennek a halmaznak a részelemeit kibontani is megérne egy-egy előadást. Több olyan produkciót is láttunk, ami nem végezte el az adott témán belül a sűrítést, nem választott ki egy konkrét központi gondolatot, amely köré szerveződhetett volna az előadás. Az etűdös szerkesztés vagy a „variációk egy témára” dramaturgia veszélye a didaktikusság is, hiszen sok mindenről próbál beszélni a produkció, viszont ennek köszönhetően nem tud kellően elmélyülni az adott problémában.

Remélem, hogy a szakmai beszélgetéseken észrevételeimmel tudtam segíteni a csoportok munkáját. Én is sokat tanultam tőlük, nemcsak arról, hogy ők hogyan dolgoznak, miként közelítenek egy adott probléma felé, hanem a fiatal generációról is sokat megtudhattunk. Ez a műfaj, a gyerekszínház a gyerekekről szól, értük jön létre az előadás, és azoknak a csoportoknak a vezetői, akik idáig eljutottak, ezt nagyon jól tudják, ezen dolgoznak kitartóan a színház eszközeivel. Csak biztatni tudom őket, hogy folytassák rendkívül értékes munkájukat!

Pass Andrea

2.

„Ma az egyetlen inspirációt a fiatalok jelentik. Nem tudom, hogy ez pesszimizmus vagy optimizmus-e” – mondta némi malíciával Edward Bond, a színházi nevelés meghatározó alakja egyik interjújában. Ez az eldönthetetlen kettősség csakugyan érdekes a fiataloknál, hiszen az ő világnézetük még kialakulóban van, még erre is, arra is kanyarog, éppen ezért volt különösen izgalmas betekinteni az általános iskolai korosztályok drámai világába, feltérképezni, milyen feszültségek foglalkoztatják (vagy hagyják hidegen) őket, s ezekből vajon milyen leendő inspirációkat lehet kiolvasni.

Bár színházilag zömében egysíkú és avított formai elemekkel dolgoztak az előadások, tartalmilag sokszínű és érzékeny tabló rajzolódott ki a fiatal generációk problémáiról, lelkivilágáról, érdeklődési köréről. Márpedig választott szubjektív nézőpontom szerint egy diákszínházi fesztivál előadásainak érvényességét sokkal inkább a belső tartalmi hitelesség teremti meg, így jelen beszámoló is erre fókuszál két színházi vezérelv mentén: azt próbálja vázaltszerűen sorra venni, milyen konfliktusok kerültek felszínre az előadásokban, illetve mennyire teremtett közösségi játéklehetőséget egy-egy produkció.

Mivel a dráma arra való, hogy találkozzon az egyén és a közösség az egyén és a másik egyén konfliktusával, így az idősebb generációk előadásaiban a korosztályos problémák magvait és kibontási lehetőségeit kerestem, mennyire képesek feltárni, vagy legalábbis rámutatni konkrét belső-külső feszültségekre. Érdekes összefüggés, hogy színházilag is sikerültebbnek bizonyultak azok a produkciók, amelyek megfelelően ki tudták aknázni a diákság szubkulturális lehetőségeit, bátran hagyatkoztak a valóságos helyzeteken alapuló improvizációkra, a diákok saját ötleteire a történetmesélésben és a színházi eszközrendszerben, saját nyelvhasználatukra és az ebből szerkesztett dialógusokra.

Az *Ezek csak mesék...* előadása remekül karikírozta a gyerekekre szabott fogyasztói társadalom világát, de nem tört felette pálcát, nem utasította el a világ csillogó felszínességét, kikerülte a könyvolvasás didaktikus felmagasztosítását a showműsorokkal szemben, bár alternatívaként felvillantotta. Pontos és átfogóan kidolgozott láttelepet nyújtott a *Szerelem a Gerence mentén* című előadás egy kiegyensúlyozott iskolai mikroközösség pillanatairól, azután a *kaMASzAHA – avagy átalakítás miatt átmenetileg ZÁRVA* a serdülőkör, szülő és gyerek viszonyának ellentmondásairól, a *Kamasz tükör* egy osztály összetartozásáról és belső dinamikájáról az elválás kapujában, illetve épp ellenkezőleg, a *Kirekesztő Korkörkép* egy osztály klikkesedéséről, s a klikkel szemben állók terrorizálásáról, végül az *Ember, vagy amit akartok – Ember vagy, mit akartok?* szellemes burleszkjei a kamaszérzelmek evolúciójáról.

A miskolci Pegazus csoport *Kamasz tükör* című előadását akár a fesztivál kínálatának egyik követendő „best practice”-eként is ki lehetne emelni. A produkció szereplői valódi közösségként működtek, miközben mai, hétköznapi ruháikkal jelezték, mennyire eltérő egyéniségek. Egy sokszínű osztályt láttunk, amely nyolc év alatt összetartó kompániává kovácsolódott, és a ballagás, az elválás kapujában mintegy önmagukat örökítik meg egy pillanatfelvételen. És tényleg őket magukat láttuk a reggeli keléstől kezdve a sulis helyzetek keresztül az otthoni, tanulás közbeni közösségi chatelésen át. Természetes volt, őszinte, tele apró-cseprő személyes megfigyelésekkel, akár egy Youtube videó (párszor még animgifeket is eljátszottak!), amiben összesűrűsödtek a poénos helyzetek, az egymáshoz fűződő viszonyok, teleaggatva kedvenc zenéikkel, a jókedvükkel, az egymás iránti figyelemmel, a saját, jól ismert világuk problémáival, és igazi, aktuális színházi pillanatokkal.

Bár nem törvényszerű, de a fesztiválon az irodalmi alapanyag ezúttal csak haloványabban tudta megvilágítani a diákság problémáit. A debreceni és a szolnoki *Adrien Mole* előadások világa távoli múzeumnak tűnt, minden egy kicsit poros volt, a gyerekek nem találtak erőteljes párhuzamot a napi valóságukkal, így a történet nem is lett kifejező, nem lett a sajátjuk. *A kőmajmok háza* kortárs műként közelebbinek bizonyult, ám az irodalmiság mégis mintha gátat szabott volna a játszóknak: ha ezúttal nem tudtak teljes fényükben, szabadon felragyogni, az lehet a színészi koncentráció hiánya, de az apátlanság témájának egy levegősebb, testhezállobb, így nagyobb kedvvel kecsegtető produkciója talán jobban inspirálta volna a „színészeket”, hogy a maguk történetén keresztül járják körbe ezt a csonka családok korában igen fontos témát. *A Hold fia* játszóinak viszont mélységes koncentrációja pár saját ötlettel, saját humorral átoltva közelíthette volna még inkább a gyerekek világához az egyébként kompaktul kidolgozott törzsi rituálét a megbélyegzett egyén elbukásáról, s akkor talán a néző sem érezte volna időnként fogcsikorgatóan konokul vallomásosnak az előadást.

Hasonlóképpen csorbult az *Ezt is el* előadása a túlzó rendezői szándéktól, hiszen a mai versek és az emigráció párosítása működött ugyan, és ha úgy tetszik, fontos körbejárni a ma még kisdíjak életében is hamarosan bekövetkező menjek vagy maradjak dilemmáját, mégis érezni a nagy falatot: egy diák hitelesebben képviselhet sulit-, mintsem társadalomkritikát.

Ugyanakkor viszont *A hatalmas színrabló* előadása új réteget nyitotta meg az irodalmi alapnak. Valódi sorsok képei jelentek meg és nőttek túl a mesén, világítottak rá még jobban a játszók szíri környezetére: a csüggedtek, a mindentől megfosztottak is találhatnak kiutat – és ez fontos üzenet ott, ahol a reménytelenség talán minden generációban újratermelődik. A pesszimizmus bukkant fel *Az emlékek örékek* kidolgozott alapokra épített előadásában: a felnőtté váláshoz meg kellett halnia a főhősnek, ami szintén nem egy kamaszos felszínes téma, de vajon miért ez a fontos az iskolásoknak? Tényleg csak a szürkeséget és a lárvaszerűséget tartják érdekesnek megmutatni? Riasztó volt olykor a nagy adag kiábrándultság és lemondás, aminek szintén egy aspektusát mutatta be a *Labda-játék!?*, egyenesen a kamasz-apátiát vonultatva fel, ám azáltal, hogy nem is ellenpontozott pozitív élményekkel, nem tudta árnyalni a negatívumokat, hanem megrekedt egy panaszáradat kiúttalanságában, ami tizenévesek bemutatásában módfelett elgondolkodtató. Ismét valahogy túlsúlyosan taglalta a rasszizmus témáját a *Születés*, amiben ugyan elemi, színpadi képbe sűrített ereje volt a fehér és barna bőrű központi párosnak, a magyar és roma ellentéteknek, ám a keret aránytalanul meseinek bizonyult a fajsúlyos mondandóhoz: a beszélgető belső szervek infantilissá tették a felvetett problematikát.

Bár minduntalan fontos konfliktusok kerültek központba, időnként érezni lehetett az aránytalanságot az előadásokban. Vagy a rendezői-pedagógiai hangsúlyok nehezkedtek koloncként a diákokra, vagy az alapanyaghoz való ragaszkodás gátolta a diákok világának teljes értékű kibontását. Minél többet épített a történet és a színészi játék a diákjátszók ismerős világára, annál élvezetesebb színházi produkciók születtek, és annál több játékkedvet lehetett felfedezni bennük.

(Mindezzel korántsem a pedagógusokra és csoportvezetőkre akarom hárítani a felelősséget – hiszen a szakmai beszélgetések csak megerősítették, hogy szinte mindenki ellenerők mentén és misszióként végzi a munkáját, egyáltalán csoda, hogy színházat csinálnak gyerekekkel –, sokkal inkább a szabadabb és merészebb tervezést pártolnám, valamiféle bátorítást, impulzust kellene nyújtani, hogy a poszt-posztmodern diákszínházak korában nyugodtan el lehet térni az irodalmi és színházi kötöttségektől, egy dramatizált regénybe saját jelenetet lehet betoldani, beleszeretni a diákok egy ötletébe és improvizált jelenetben kibontani, buzdítani a gyerekeket, hogy ők se ragaszkodjanak egy elképzelt színészi játékmód eszményéhez, hanem merészen képviseljék azt, ami érdekli őket.)

A fiatalabb korosztályok előadásainak szervező elemeként egyértelműen a játékosság volt számomra a meghatározó: sikerül-e olyan színpadi világot teremteni, amiben a gyerekek jól érzik magukat, amiben nincsenek túlterhelve felesleges aktusokkal, meg tudják mutatni az ügyességüket, és lehetőleg építő jellegű közösségi élménynek a lesznek a részesei.

Korosztálya szempontjából gyorsan eltévedt a játék a *Tündérkeresztanya* előadásában, mert a játszók túlkorosnak bizonyultak a tündérmeséhez és a tét nélküli végkifejlethez, olyan volt, mintha egy házibuli résztvevői elővették volna a régi babáikat, de már nem tudtak volna olyan mély beleérzéssel játszani velük, mint pár évvel ezelőtt, így csak félig-meddig sikerült színházat teremteni. A játék-alap, egy párnacsata színpadi szervező aktusa abszolút a helyén volt a *Ha én felnőtt volnék* előadásában, csak éppen a kisiskolások a püfölésre koncentráltak, a Janikovszky-szöveget pedig felmondták memoriterként – vajon miért nem saját történeteikkel mondták el, milyen lenne felnőttnek lenni? Bájosan csapongtak a mesék, *A szegényember királysága*, vagy a *Holle anyó*, illetve az *Álomjáró* előadása, ahol a gyerekek mesében kóborló élvezetét csupán a dramaturgiai esetlegességek csökkentették, és hol egy kierőszakolt színpadi effekt, hol a bonyolult ének és koreográfia párosítása nehezítette a részvétel felszabadultságát. Számomra rémálommá vált viszont egy másik mese, az *Egyszer volt, hol nem volt* előadása, ahol a játék valami rémisztő torokhangon előadott, hörgő „gonosz beszédmódban” csúcsosodott ki, és ami tulajdonképpen az elfojtott gyermeki agresszió kiáradásának apoteózisává vált, voltaképpen etikai kérdéseket is felvetve – vajon szabad-e színházat csinálni úgy kisgyerekekkel, hogy szabad utat engedünk az indulatoknak, avagy érdemes törekedni a „derék karakterek” eljátszására, nehogy a szerep valamiféle zavart okozzon a játzó személyiségében?

Ügyesen vonta be a gyerekeket és avatta icipici színészekké a *Koplaló Mátyás* jól szerkesztett előadása. A lenyűgöző *Hammas Gyurka* a gyerekek világára adaptálta az ókori görög mintát: három remek szólista és a sok-sok kisdíákából álló kar együttműködése igazi örömmünneppé varázsolta húsz perces játékot. A ritmust és a mozgást két pompás kis előadás atmoszférateremtő erővel volt képes hasznosítani. A *Tündérek szakácskönyvének* mondókaszerű versikéire egyszerű koreográfia szerint mozgó együttesnek minden ifjú tagja olyan összhangban és egymásrafigyelésben működött a színpadon, hogy az anyag élővé, lélegzővé vált, ott pulzált és alakult előttünk, megajándékozott a színház csodájával. Az *Elsötétített város a szemé* előadásában pedig a líraiságot bontották ki a táncoló kislányok, ahogy a megzenésített versekhez, az énekekhez a maguk által bejárható, végrehajtható mozgásokból építettek ki egy finoman lányos, tiszta miliőt, ami nem akart többnek látszani annál, mint amit ők tudnak teremteni. Volt ugyanis, aki túlvállalta magát a

koreográfiával, az Álomjáró előadásának remek sztoriját, egy ábrándos kamasz belső harcának útját éppen az nehezítette meg, hogy musical-betétekhez hasonlatos jelenetek szabdalták a dramaturgiát, de minduntalan megbicsaklott a színpadi akciók sodrása, mert túl bonyolult és nehézkesen megvalósuló mozgáskompozíciókat próbáltak a gyerekek megoldani.

Nagyszerű előadás volt a siroki Bendegúzok *Bolond Jankó* című előadása, ami vérbő komédiaként működött abszurd helyzetekkel, rendkívül szellemes és színházi megoldásokkal, autentikus játékhangulattal, ízes dialógusokkal, és főként kirobbanó fiatal energiával. A darab ugyanonnan érkezett, ahonnan a csüggedt reménytelenséget ábrázoló *A hatalmas színrabló*, és mégis mintha egy teljesen másik holdról szállt volna közénk. Akár ez is egy „best practice” lehetne: jó lenne, ha ilyen optimista inspirációt tudna megőrizni és fellobbantani magában évről-évre minden diákszínjátszó csapat.

Deme László

A megyei és regionális bemutatók alapján a felmenő rendszerű országos találkozó záró eseményére, 2015-ben, a szekszárdi országos fesztiválra a következő csoportok kaptak meghívást (a fellépések sorrendjében):

SZÁLKA STÚDIÓ (Tatabánya)

DRÁMÁSOK(K) (Dévaványa)

PEMETEFŰ (Szeged)

BOLYAISOKK (Debrecen)

TURBÓ CSIGA (Siófok)

PICIT NEM ART (Pápa)

PAFF SZÍNPAD (Sirok)

DÉLIBÁB-SZÍNHÁZ (Komárom)

FÓTI FIÓKÁK (Fót)

LÁJK SZÍNJÁTSZÓ CSOPORT (Kecskemét)

BENDEGÚZOK (Sirok)

KÖBŐ SR CSOPORT (Pécs)

VASZARI BICSKÁSOK (Vaszar)

TEKERGŐK (Nyárasd, Szlovákia)

FÓTI FIGURÁSOK (Fót)

VAJK-JÁTSZÓK (Budapest)

HUNCUTKÁK (Nagyvárad, Románia)

TEÁTRUM SZÍNJÁTSZÓK (Szolnok)

DIÁXÍNPAD (Lendva, Szlovénia)

POGÁCSAKEDVELŐK (Komárom, Szlovákia)

TIZENKETTŐ (Ada, Szerbia)

GALAGONYA (Magyarpolány)

PIPACSONK (Salgótarján)

ÁKOMBÁKOM (Bácsgyulafalva, Szerbia)

SOLTIS LAJOS SZÍNHÁZ Gyerekstúdió (Celldömölk)

PEGAZUS (Miskolc)

EZEKA (Miskolc)

⇒ 2016

Jász-Nagykun-Szolnok megyei bemutató

Fegyvernek, 2016. április 1.

B. Péter Pál

Fegyvernek, Művelődési Ház, 2016. április 1.

A zsűri tagjai: B. Péter Pál, Benkő Ágnes, Bercsényiné Varga Erzsébet

A találkozó helyi szervezői példaértékű munkát végeztek. Ez egyrészt látható a korábbi éveket messze túlszárnyaló részvételtől, de a helyszínen tapasztalható volt a minden részletre kiterjedő figyelem és profi hozzáállás is. A helyszín tökéletesen alkalmas emelt, kamara méretű dobozszínpadával. A hangosítás, világítás igényes volt, még ha utóbbi esetében volt is egy kisebb üzemzavar. A rendezvényt igazán profi, tévés riporterként dolgozó konferansz vezette, s tudva hogy ez mily sok fesztivál gyenge pontja, külön is érdemes kiemelni. A város alpolgármesteri szinten képviseltette magát a fesztivál elején és végén. A zsűrihez csatlakozott az illetékes Nemzeti Művelődési Intézet szakembere is, aki a „rendszer változása” előtt dolgozott a megyei találkozó szervezésén.

Helyi szponzornak köszönhetően minden résztvevő karszalagot kapott, melyet emlékül hazavihetett, s a szervezők arra is figyeltek, hogy minden fellépő csoport kapjon egy-egy tortát jutalomként. A szervezői stáb lelkes, a lebonyolítás kiváló volt, javasoljuk a helyszínt a következő évek helyszínéül is.

Hat produkciót tekintettünk meg, melyek közül kettő nem kért minősítést:

Csiribiri – Szolnok: *CSIRIBI-RÍM* – versválogatás